

Βοντεπίανσβ - Δάπτιεβ :

«Αναγκαστική προσηύωση» Θίασος Ένωμ. Καλλιτεχνών.

Το ρώσικο θέατρο, εδώ και 27 χρόνια, παρακαλούσε από κοντά τη ζωή και αγωνιζόταν να διαλέγει και να μεταμορφώνει σε τέχνη τα αιώνια στοιχεία που παρουσιάζει η ζωή αυτή, κάτω από την ανάπτυξη της σοσιαλ. οικονομίας. Έτσι, δε θάπρεπε κανείς δεξω αν έλεγε ότι η σύγχρονη σοβιετική θεατρική παραγωγή καλλιέργει συνειδητά μια νέα μορφή Θεάτρου **Επικαιρότητας**, πρωτόφαντου στην ιστορία της τέχνης, άφορο έργο του είναι να δίνει πλαστική και άγι χειρουργόλη έκφραση στις άμεσες της ζωής έντυποις, θεωρημένες με τη διαλεκτική μέθοδο.

Γι' αυτό με δυνατό βαθύτερα στο γιγάντιο νόημα της προσπάθειας τούτης, ενδιαφέρει να προσέξουμε ιδιαίτερα τη θανάσιμη αγανάκτηση που προκαλεί κάθε τόσο το φαινόμενο της, στους «εισολόγους» του κόσμου εκείνου που όσα με την ώρα καταλείπει και χάνεται. Γι' αυτούς τους «αίσθητικούς» που γάσαν της ζωής και της τέχνης το δρόμο, φάγοντας για την οδία και την έκφραση της αιωνιότητας εκεί που πιά δεν υπάρχει, δηλαδή στα απορρίμματα μιας κοινωνίας που ξεφυγά (άφου πρώτα είχε διαίτη με πεί), για τους ανθρώπους—λέγω—αυτούς, η επικαιρότητα, όταν δε σημαίνει προπαγάνδα είναι—τουλάχιστον—κάτι το άπροσπέλαστο, κάτι το άμετρο-οίωτο, κάτι το... «επάρ' φύσιν έρόμε-οίωτο! Διάβολε! Θά ένώσουμε τώρα τις προβατίνες με τ'... κριάρια; Ή ένωση τερατώδης! ακούζου, απάρλλαχτα καθώς ο γελαστικός εκείνος του Σαίξπηρ, που άγωνίζεται μέσα να υπερβεί το λαγρό μυαλό κάποιου γεροστο-πάνου! Το ότι εκείνοι, με τέτοιες λογής θεωρίες, γίνονται οκτεινή προπαγανδι-στές μιας τάξης που—σήμερα πιά—δε στήριζεται παρά μονάχα στο άνοιχτο έγκλημα, αυτό δεν τους νοιάζει! Φτάνει που εκείνοι δεν έννοούν να τ'... καταλάβουν. Φτάνει που εκείνοι θά περιμένουν—ό- μώνως τ'... τριαντάφυλλα! — όσοι να κυλλούν οι... δεκαετηρίδες που θά κατασταλάσουν σε «βίωση» την τωρινή μας επικαιρότητα, που θά τη στοργυλίζου- μων και θά την καταστήσουν... άντεξίω θέμα τ'... χρυσής πένας τ'ων!

Όμως, είναι καιρός πιά ν' άφήσουμε τους φαρμακούς ή παραπλανημένους αυτούς κληγούς των αιώνων άδίων, να φάγουν μέσα στα τέλ'ατα της πνευματι-κής χρεωκοπίας της τάξης των. Άνευχο στην άλιγάρθρη λυμφατική τους παρέα, στέκουν τά συνειδητά έκτακταύρια των ήρώων της κομοιστορικής μας Έπικαι-ρότητας, με τις υλιόδες των τζιμιών, βαρ-ραλέων και διαλεκτών πνευματικών προ-παγανδιών της, που άγκαλιάζουν πιά όλο το φάρδος και το μήκος της οδού-γιας οραίας. Το μόνο «άμάρτημά τους είναι π'ός, αυτοί, δεν όποκρίνονται π'ός δε... βλέπουν ή δεν άκούν την άλήθεια και—άκόμα—τό ότι δεν κοκκίζουν κα-θόλου προπαγανδίζοντας την ανθρωπι-ά, την πρόδο και το δικίο! Γι' αυτούς, τά χνάρια της αιωνιότητας βρίσκονται μονάχα μέσα στις ζωτανές φόρμες που παίρνει η ζωή, καθώς οι άνθρωποι άγνι-νίζονται σκληρά για να την κάνουν καλ-ότερη. Ύπηρετούν λοιπόν συνειδητά την ιστορική της επικαιρότητα παρκίζοντας, να την εκφράσουν όσο γίνεται πιά καλλι-τεχνικότερα και πιστά...

Είναι λογικό τώρα, να πιστεύει κανείς, ότι στον τομέα μιας τέτοιας μεγά-λης όπηρεσίας, οι σοβιετικοί θεατρικοί συγγραφείς θά πρέπει ναχουν σημειάσει τις μεγαλύτερες πρόδες. Πρώτα γιατί η μεγάλη χώρα τους έχει πίσω της μια

πλούσια θεατρική παράδοση και, όποτε, γιατί οι θεατρικοί συγγραφείς της σοβιε-τικής Ένωσης, τώρα και ελκοσιεπτά χιλ-ιάνα ζούν ένεργά τις γιγάντιες μορφές της ιστορικής τους επικαιρότητας και «ει-ρωματίζονται» με πραγματική έμπνευ-ση κ' ένθουσιασμό για να την αποδώσουν

κατά τον άρτιότερο τρόπο. Κι' άλήθεια, έτσι συμβαίνει. Δίχως να θέλει κανείς να λογαριστεί πως η σύγχρονη ρούσικη θεα-τρική παραγωγή μας παρουσιάζει κίελας ένα νέο Γκόγκολ ή Γοέκωφ, όστόσο κα-τόρθωσε να πραγματοποιήσει εκείνου που ως τότε ακόμα μας φαινόταν άπραγ-ματοποίητο: Να δώσει δηλαδή έκφραση καλλιτεχνικά άρτια στην άμεση έπικαι-ρότητα των μεγάλων ιστορικών στιγμών που έζησε και ζει ο σοβιετικός λαός και ο κόσμος όλάκερος, στις ήμέρες μας.

Άντιπροσωπευτικά δείγματα μιας τέ-τοιας παραγωγής όδτερα από το «Άσκαρό δρόμο» του Άρμπούζοφ και την «Εισο-δή» του Λέονσβ — που είδαμε τις πρόδ-ες — είναι και η κωμωδία «Αναγκα-σική προσηύωση των Βοντοπιάνσβ και Δάπτιεβ που μας έδωσε τελευταία το συγ-κρότημα Β' των Ένωμένων Καλλιτε-χνών. Γιατί βέβαια δε θά μπορούσε ποτέ να ξεπεράσει τα όνεια της σοβ. Ένωσης μια κωμωδία που άφορούσε τη στενή ζωή ενός σοβχορ, αν οι ήρωες της ζωής αυ-τής δεν είχαν ένα πλατότερο ανθρωπινο διάφορο κι' αν η όλη σύνθεση και το περιεχόμενο της κωμωδίας αυτής δεν άγκ-άλιαζε κοινωνικά και πνευματικά το έν-διαφέρον όλων εκείνων που σ' όλη τη γή άγωνίζονται για να στήσουν την ανθρω-πότητα σε μια δικαιοτέρα βάση.

Στην οδία της ή Α. Π. είναι ένα θεατρικό παιγνίδι που θυμίζει Γκολνιόβι τιά την παιδική του άφέλεια. Το παιγνίδι αυτό είναι διαποτισμένο πέρα για πέρα από τις άδολες εκείνης χαρές της νέας σοσιαλιστικής κοινωνίας που, ενώ προχω-ρεί στο μεγάλο δρόμο της συντριβής των καπιταλικών όντων, έξρει να άντλει το κέ-φι και την αισιοδοξία της μέσα από τους σκληρούς της άγώνες, να χαριτολογεί με τους ζωτανούς ήρωες της νίκης της και να αυτοσατιρίζει τις άδυναμίες της. Ό μύθος που καταμίστηκαν οι συγγραφείς για ν' αποδείξουν στο γέρο Γιόλκιν, δι-ευθυντή του σοβχορ «Παρτιζάνικη όδδα», πως ένα κοριτσόπουλο του νέου κόσμου είναι ικανό στη δουλειά όσο κι' ένας άν-τρας, είναι πλούσιος σ' εθίμα εύρημα-τα. Τά εθίματα αυτά είναι απλά βέ-βαια, αλλά συναρπαστικά για την εύγε-νεια, την ειλκρινία και την όμη της σοσιαλιστικής νεολαίας που πολέμα και ολκοδομεί τη νέα ζωή τραγουδιώντας. Ό διάλογος των ανθρώπων αυτών της νέας ζωής έχει όλα τα χαρακτηριστικά της άκατάσχετης φλαρίας όλων των διτών που μεθούν στ' το ξεχείλιμα της χαράς τους και είναι φανερό πως μια γονιμώ-τερη σκηνοθετική άντίληψη και ένα θεα-τρο που θά μπορούσε να διαθέσει τεχνι-κότερον έκφραστικό όπλαίο, θά δίστα-ζαν να φολιδίζουν το κείμενο στο βαθμό που μας τό φολιδίσαν οι Ε. Κ. για να μην ξεπεράσουν— έπί πλέον — τά χρο-νικά όρια που καθορίζουν τις παραστά-σεις τ'ων.

Ότόσο, το έργο, στο σύνολό του, αποδόθηκε ικανοποιητικότητα από το Β' συγκρότημα των Ε. Κ. με σκηνοθέτη τον Σεβαστίκοβλου. Η άποφυγή αυτή τη φο-ρά της άσωσης εκείνης σχηματισή-σης(;) που όδήγησε σε έρμηνευτικά ά-διέξοδα όρισμένες προηγούμενες παρα-στάσεις, και η προσφυγή στο ζωγόνο ρεαλισμό, στάθηκαν οι κυριότεροι συντε-λεστές της σκηνοθετικής έπιτυχίας που είχε το ανέβασμα του νέου σοβιετικού έργου. Με την εύκαιρία αυτής της έπι-τυχίας, τολμώ να συστήσω, σάν βασική άρχή, την άπόλυτη όποταγή στις παρα-μικρότερες λεπτομέρειες και όποδείξεις των συγγραφικών κειμένων. Αυτό άπο-τελεί μια σχετική έλασφάλιση, όσπου άποκτηθεί ή άνάλογη εκείνη πείρα και έμπνευση που θά μπορούσαν να άνταδεί-ξουν τά κείμενα με άξιώτερα σκηνοθετικά εθίματα.

Ό Βονδής έρμηνεψε πετυχημένα το ρόλο του λογαίου Γιούριεβ, κινητοποιών-τας σε άξιόλογο βαθμό τά πλούσια όπο-κριτικά του χαρίσματα. Είναι ένας έξαι-ρετος ήθοποιός που θά πάει πολύ μπρο-στά μόλις κυριαρχήσει στη φθόγγολογική άδρωσή του και όταν πλουτίσει τη σκη-νική του έμφάνιση με έκφραστικότερη κί-νηση. Ό Φωτόπουλος ζωτανέψε με άλη-θινή μαστοριά το ρόλο του μηχανικού Άντόνιτς. Ό ήθοποιός αυτός άξίζει να κροσχηθεί ιδιαίτερα για την πλούσια έκ-φραστική γκάμα του. Η γκρίνια, αλλά και ή γαρά της ζωής που χαραχτορίζουν το γέρο Γιόλκιν, αποδόθηκαν σπαρταριστά από τον Σταρένιο που, όστόσο, θάπρεπε σε παρόμοιους ρόλους να παίζει πιο λε-γατό για να πείθει πως είναι γέρος. Η Άσπερά, στο ρόλο της κοπελούδας Κα-τιόσα, νομίζω πως βρίσκει το σωστό έκ-φραστικό όρομο της που δεν πρέπει να τον ζητάει σε σοβαρόπρεπος τύπους. Η Παίζη, το καλλιτεχνικότερο γονακίο κε-φάλαιο του συγκροτήματος, αλλά και ένα από τά πιο διαλεκτά της σύγχρονης θεα-τρικής άρας, έρμηνεψε το ρόλο του μη-χανικού Σεβόεγκο, με άξιοθαύμαστο μπρίο, τέχνη και... θηλυκότητα. Ένα πιο φροντισμένο άντρικό ρούχο θά την έκανε να μοιάζει λιγότερο με μασοκαρ-μηνά γυναίκα και θά μεγάλωνε— αν έ-... Ό ρόλος της βιβλιόφιλης και ρομαντικής Νιόσας, αποδόθηκε επίσης ικανοποιητικά από την Παπαθανασίου. Θεαμασίος και ο Κεδράκας στο ρόλο του σχολαστικού και γραφεοκράτη λογιστή Καλουπάιεφ, θά μπορούσε να είναι χαρ-αχριστικότερος αν άνέβαζε λίγο πιο πό-νυ άκόμα το σόφου του. Η τόσο πολύ-τιμη για το τάλαντο της Έωαννίνο, άδι-κήθηκε λίγο μέσα στον άταίριαστο γι'αυ-τήν ρόλο της γραμματινας Κρότοβα. Η

άνοιχτόκρη και άπείριτη Βασιλαίνα αποδόθηκε με σιγουριά από το πειθαρχη-μένο τάλαντο της Σ. Ίατριόκας. Τέλος, η έμφάνιση της Ήτιριντάουας στο ρόλο της φρόσια, χαριετιστήκε από το κοινό με δι-καίο ένθουσιασμό. Δέ νομίζω πως φιλο-δοξεί να μείνει στην πρόξα. Ότόσο οι όποκριτικές άρετές της είναι σημαντικές. Θά εύχότανε κανείς μια θεατρικότερη συγκόλληση του χορού της στη Β' πρά-ξη, όπως και μια πλατότερη συμμετοχή ρωσικών σύγχρονων τραγουδιών και χο-ρών στην παράσταση. Όμως αυτά άφο-ρούν το πνεύμα της όλης σκηνοθεσίας που θάπρεπε να διαγραφάται έντυότερα για να άποχτεί και ή όλη παράσταση κάποιο χαραχτήρα.

Οι άρκετά πετυχημένες σκηνογραφίες του Στεφανέλη, σε πνεύμα σχετικά ρεα-λιστικό, δείχνουν στους Ε. Κ. ότι πρέπει να προχωρήσουν με τολμηρότερο βήμα στην άφαιρηση τ'... άφαιρέσης. Έτσι θά βγάλουν από τη μέση μια από τις σο-βαρότερες άδυναμίες που παρουσιάζουν κάπου-κάπου οι παραστάσεις τ'ων.

M. ΚΟΥΡΗΤΗΣ